

16. Et translati sunt in Sichem, & positi sunt in sepulchro, * quod emit Abraham pretio argenti a filiis Hemor filij Sichem.
17. Cum autem appropinquaret tempus promissionis, quam confessus erat Deus Abraham, * crevit populus, & multiplicatus est in Ægypto.
18. quoadusque surrexit alius rex in Ægypto, qui non sciebat Ioseph.
19. Hic circumveniens genus nostrum, afflixit patres nostros ut exponerent infantes suos ne vivificarentur.
20. * Eodem tempore natus est Moyses & fuit gratus Deo, qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui.
21. Expósito autem illo, sustulit eum filia Pharaonis, & nutrit eum sibi in filium.
22. Et eruditus est Moyses omni sapientia Ægyptiorum, & erat potens in verbis, & in operibus suis.
23. Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios Israël.
24. * Et cum vidisset quendam iniuriam patientem, vindicavit illum: & fecit ultionem ei, qui iniuriam sustinebat, percussio Ægyptio.
25. Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt.
26. * Sequenti vero die apparuit illis litigantibus: & reconciliabat eos in pace, dicens: Viri, fratres estis, ut quid nocetis alterutrum?
27. Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit eum, dicens: Quis te constituit principem, & iudicem super nos?
28. numquid interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Ægyptium?
29. Fugit autem Moyses in verbo isto: & factus est advena in terra Madian, ubi generavit filios duos.
30. Et expletis annis quadraginta, * apparuit illi in deserto montis Sina Angelus in igne flammæ rubi.
31. Moyses autem videns, admiratus est visum. Et accedente illo ut confideraret, facta est ad eum vox Domini, dicens:
32. Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare.
33. Dixit autem illi Dominus: Solve

- calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo stas, terra sancta est.
34. Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægypto, & gemitum eorum audivi, & descendi liberare eos. Et nunc veni, & mittam te in Ægyptum.
35. Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes: Quis te constituit principem & iudicem? hunc Deus principem & redemptorem misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubo.
36. * Hic eduxit illos faciens prodigia, & signa in terra Ægypti, & in rubo mari, & in deserto annis quadraginta.
37. Hic est Moyses, qui dixit filiis Israël: * Propheta suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tamquam me, ipsum audietis:
38. * Hic est, qui fuit in Ecclesia in similitudine cum Angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, & cum patribus nostris: qui accepit verba vitæ dare nobis.
39. Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, & aversi sunt cordibus suis in Ægyptum,
40. dicentes ad Aaron: * Fac nobis deos, qui præcedant nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei.
41. Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simulachro, & labantur in operibus manuum suarum.
42. Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cæli, sicut scriptum est in Libro prophetarum: * Numquid victimas, & hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto, domus Israël?
43. Et suscepistis tabernaculum Moloch, & fidus Dei vestri Rempham, figuras, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylonem.
44. Tabernaculum testimonij fuit cum patribus nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus, * loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum formam, quam viderat.
45. * Quod & induerunt, suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus a facie patrum nostrorum, usque in diebus David,
46. * qui invenit gratiam ante Deum, & petiit ut inveniret tabernaculum Deo Iacob.
47. * Salomon autem edificavit illi domum.
48. * Sed non excelsus in manufactis habitat, sicut propheta dicit:

49. * Cælum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum edificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus quietionis meæ est?
50. Nonne manus mea fecit hæc omnia?
51. Durâ cervice, & incircumcis cordibus, & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut Patres vestri, ita & vos.
52. Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui prænunciabant de adventu iusti, cuius vos nunc proditores, & homicidæ fuistis:
53. qui accepistis legem in dispositione Angelorum, & non custodistis.
54. * Audiētes autem hæc discabantur cordibus suis, & stridēbant dentibus in eum.
55. Cum autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in cælum, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce video cælos apertos, & filium hominis stantem a dextris Dei.
56. Exclamantes autem voce magnâ continuērunt aures suas, & impetum fecerunt unanimiter in eum.
57. Et eicientes eum extra civitatem lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus.
58. Et lapidabant Stephanum invocantem, & dicentem: Domine Iesu suscipe spiritum meum.
59. Positis autem genibus, clamavit voce magnâ, dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset, obdormivit in Domino. * Saulus autem erat consentiens neci eius.

CAPUT VIII.

Orta persecutio, dispersi sunt discipuli. Saulus Ecclesiam persequitur. Philippus Samaritanos ad fidem convertit. Simon Magus ab eo baptizatur, postea ejicitur. Petrus & Ioannes dant Spiritum sanctum. Eunuchus a Philippo baptizatur.

1. **F**ACTA est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Ierosolymis, & omnes dispersi sunt per regiones Iudææ, & Samariæ præter Apostolos.
2. Curaverunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super eum.
3. Saulus autem devastabat Ecclesiam per domos intrans, & trahens viros, ac mulieres, tradēbat in custodiam.

4. Igitur qui dispersi erant pertransibant, evangelizantes verbum Dei.
5. * Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædicabat illis Christum.
6. Intendebant autem turbæ his, quæ à Philippo dicebantur unanimiter audientes, & videntes signa quæ faciebat.
7. Multi enim eorum, qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magnâ exibant.
8. Multi autem paralytici, & claudi curati sunt.
9. Factum est ergo gaudium magnum in illa civitate. * Vir autem quidam nomine Simon, qui antè fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariæ, dicens se esse aliquem magnum:
10. cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum, dicentes: Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna.
11. Attendebant autem eum: propter quod multo tempore magis suis demerasset eos.
12. Cum verò credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Iesu Christi baptizabantur viri, ac mulieres.
13. Tunc Simon & ipse credidit: & cum baptizatus esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa, & virtutes maximas fieri, stupens admirabatur.
14. * Cum autem audissent Apostoli, qui erant Ierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Ioannem:
15. Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum:
16. Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu.
17. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.
18. Cum vidisset autem Simon quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam,
19. dicens: Date & mihi hanc potestatem, ut cuiuscumque imposero manus, accipiat Spiritum sanctum. Petrus autem dixit ad eum:
20. Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecuniâ possideri.
21. Non est tibi pars, neque fors in sermone isto. cor enim tuum non est rectum coram Deo.
22. Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua: & roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.

CAPUT IX.

Sauli conversio; Iesum predicat; Iudæorum vitat insidias; Ierosolymam proficiscitur & Tarsum. Petrus sanat Æneam; Tabitham à mortuis excitat.

23. In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse.

24. Respondens autem Simon, dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum, quæ dixistis.

25. Et illi quidem testificati, & locuti verbum Domini, redibant Ierosolymam, & multis regionibus Samaritanorum evangelizabant.

† FER. 5. P O S T PASCH. 26. † Angelus autem Domini locutus est ad Philippum, dicens: Surge, & vade contra meridiānum ad viam, quæ descendit ab Ierúsalem in Gazam: hæc est deserta.

27. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, eunuchus, potens Candacis Reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas eius: venerat adorare in Ierúsalem:

28. & revertebatur sedens super currum suum, legensque Isaiam prophetam.

29. Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, & adiunge te ad currum istum.

30. Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, & dixit: Putasne intelligis quæ legis?

31. Qui ait: Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet, & sederet secum.

* Isai. 53. 7. 32. Locus autem Scripturæ, quam legēbat, erat hic: * Tamquam ovis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram rondente se, sine voce, sic non aperuit os suum.

33. In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem eius quis enarrabit, quoniam tollitur de terra vita eius?

34. Respondens autem eunuchus Philippo, dixit: Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se, an de alio aliquo?

35. Apertis autem Philippus os suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Iesum.

36. Et dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?

37. Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et respondens ait: Credo, Filium Dei esse Iesum Christum.

38. Et iussit stare currum: & descenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizavit eum.

39. Cum autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & amplius non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens.

40. Philippus autem inventus est in Azoto, & pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis, donec veniret Cæsaream. *

1. † **S**Aulus autem adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini, accessit ad principem Sacerdotum, & petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset huius viæ viros, ac mulieres, vincitos perduceret in Ierúsalem.

3. * Et cum iter faceret, contigit ut appropinquaret Damasco: & subito circumfulsit eum lux de cælo.

4. Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris?

5. Qui dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. durum est tibi contra stimulum calcitrare.

6. Et tremens, ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere?

7. Et Dominus ad eum: Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes.

8. Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum.

9. Et erat ibi tribus diebus non videns, & non manducavit, neque bibit.

10. Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine * Ananias: & dixit ad illum in visu Dominus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine. * Inf. 22. 12.

11. Et Dominus ad eum: Surge, & vade in vicum, qui vocatur rectus: & quære in domo Iudæ Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat.

12. (Et vidit virum Ananiam nomine, introeuntem, & imponentem sibi manus ut visum recipiat.)

13. Respondit autem Ananias: Domine, audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierúsalem:

14. & hic habet potestatem à principibus sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum.

15. Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israël.

† IN CONVERS. 9. PAULI. Anno 34. Æræ vulg. incunte. A morte Chr. an. 2. Gal. 1. 13. * Infr. 22. 6. & 22. 10. & 26. 12. 1. Cor. 15. 8. 2. Cor. 12. 2.

16. Ego

16. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.

17. Et abiit Ananias, & introiit in domum: & imponens ei manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via, quæ veniebas, ut videas, & implearis Spiritu sancto.

18. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamæ, & visum recepit: & surgens baptizatus est.

19. Et cum accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Damasci, per dies aliquot.

20. Et continuo in synagogis predicabat Iesum, quoniam hic est Filius Dei.

21. Stupēbant autem omnes, qui audiebant, & dicebant: Nonne hic est, qui expugnabat in Ierúsalem eos, qui invocabant nomen istud: & huc ad hoc venit ut vincitos illos duceret ad principes sacerdotum?

22. Saulus autem multo magis convalescebat, & confundebat Iudæos, qui habitabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. *

* Hoc est post 3. an. ut dicit ad Gal. 1. 18. Ann. Æræ vulg. 37. * 2. Cor. 11. 32.

23. Cum autem implerentur dies multi *, consilium fecerunt in unum Iudæi ut eum interficerent.

24. Notæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. * Custodiēbant autem & portas die ac nocte, ut eum interficerent.

25. Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum dimiserunt eum, submittentes in sporta.

26. Cum autem venisset in Ierúsalem, tentabat se iungere discipulis, & omnes timebant eum, non credentes quod esset discipulus.

27. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad Apostolos *: & narravit illis quomodo in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei, & quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu.

28. Et erat cum illis intrans, & exiens in Ierúsalem, & fiducialiter agens in nomine Domini.

29. Loquebatur quoque Gentibus, & disputabat cum Græcis: illi autem quærebant occidere eum.

Eodem ann. 37. 30. Quod cum cognovissent fratres, deduxerunt eum Cæsaream, & dimiserunt Tarsum.

31. Ecclesia quidem per totam Iudæam, & Galilæam, & Samariam habebat pacem, & edificabatur ambulans in timore Domini, & consolatione sancti Spiritus replebatur.

32. Factum est autem, ut Petrus dum pertransiret universos *, deveniret ad sanctos, qui habitabant Lydda.

33. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Æneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus.

34. Et ait illi Petrus: Ænea, sanat te Dominus Iesus Christus: surge, & sterne tibi. Et continuo surrexit.

35. Et vidit eum omnes, qui habitabant Lydda, & Saróna: qui conversi sunt ad Dominum.

36. In Ioppe autem fuit quædam discipula, nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat plena operibus bonis, & eleemosynis, quas faciebat.

37. Factum est autem in diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in cœnaculo.

38. Cum autem prope esset Lydda ad Ioppen, discipuli audientes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pigriteris venire usque ad nos.

39. Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt illum in cœnaculum: & circumsteterunt illum omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas, & vestes, quas faciebat illis Dorcas.

40. Eiectis autem omnibus foras: Petrus ponens genua oravit: & conversus ad corpus, dixit: Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos: & viso Petro, resedit.

41. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum vocasset sanctos, & viduas, assignavit eam vivam.

42. Notum autem factum est per universam Ioppen: & crediderunt multi in Domino.

43. Factum est autem ut dies multos moraretur in Ioppe, apud Simonem quendam coriarium.

CAPUT X.

Cornelio Centurioni Angelus apparet, Petrus divinâ visione admonitus Cornelium adit, Christum illi annunciat, baptizatur, & Spiritum sanctum accipit unâ cum familia sua.

1. **V**ir autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis, quæ dicitur Itálica, religioſus, ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, & deprecans Deum semper:

* Quo tempore Antiochiam usque pervenisse, creditur, ibique sedem suam collocasse.

Anno 39.

3. is